

NORGES HØYESTERETT

Den 12. februar 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Bergsjø og Berglund i

HR-2018-266-U, (sak nr. 2018/134), sivil sak, anke over dom:

I.
Jon Eilif Orrem

mot

Triton Project Support AS
Vidar Torstein Strømsnes (advokat Øystein Horneland)

II.
AIG Europe Ltd. (advokat Chriss Bjørøy)

mot

Triton Project Support AS
Vidar Torstein Strømsnes (advokat Øystein Horneland)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder spørsmål om dom i lagmannsretten skal oppheves fordi lagmannsretten har tilkjent et beløp som er større enn det påstanden lød på for tingretten, jf. tvisteloven § 29-4 tredje ledd.
- (2) Gulating lagmannsrett avsa 3. november 2017 dom i sak nr. 16-201219ASD-GULA/AVD1, som etter rettens leders retting 10. januar 2018 hadde slik domsslutning:

"1. **Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited vert dømd ein for baa og baa for ein til å betala erstatning til Vidar Torstein Strømsnes med 1 195 500 – einmillioneitthundreogntifemtusenfemhundre – kroner med tillegg av rente etter**

forseinkingsrentelova § 3 første lekk første punktum rekna frå 24. juli 2013. Oppfyltingsfristen er 2 – to – veker frå forkynning av denne domen.

2. I sakskostnader for lagmannsretten vert Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømd ein for baa og baa for ein til å betala Triton Project Support AS 351 102 – trehundreogfemtientuseneitthundreogto – kroner innan 2 – to – veker frå forkynning av denne domen.
3. I sakskostnader for lagmannsretten vert Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømd ein for baa og baa for ein til å betala Vidar Torstein Strømsnes 459 155 – firehundreogfemtinituseneitthundreogfemtifem – kroner innan 2 – to – veker frå forkynning av denne domen.
4. I sakskostnader for tingretten vert Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømd ein for baa og baa for ein til å betala Vidar Torstein Strømsnes og Triton Project Support AS 328.346 - trehundreogtjueåttetusentrehundreogførtiseks – kroner innan 2 – to – veker frå forkynning av denne domen."

- (3) Dommen ble avsagt etter at det ble holdt muntlige forhandlinger i Gulating lagmannsrett 14. juni 2017, som følge av at Høyesteretts ankeutvalg ved dom 5. desember 2016 i sak nr. 2016/2089, HR-2016-2480-U delvis hadde opphevet Gulating lagmannsretts tidligere dom 12. august 2016 i saken (den gang med sak nr. 15-094858ASD-GULA) på grunn av saksbehandlingsfeil.
- (4) Saksbehandlingsfeilen besto i at lagmannsretten ikke uttrykkelig hadde tatt stilling til om en påstandsutvidelse – eventuelt fremsettelse av nytt krav – skulle tillates.
- (5) Høyesteretts ankeutvalg ga i dommen følgende fremstilling av sakens bakgrunn:

"(2) Triton Project Support AS (Triton) saksøkte 4. november 2013 John Werner Sæthre Johannessen, Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited (AIG). Søksmålet ble senere utvidet med krav fra Vidar Torstein Strømsnes og Grethe Absalonsen mot de samme saksøkte. Saksøkerne krevde tilbakebetaling fra Johannessen for beløp de hadde investert i et eiendomsprosjekt og erstatning fra de to andre saksøkte.

(3) I dom 7. april 2015 dømte Bergen tingrett Johannessen til å tilbakebetale Triton 1 589 000 kroner, Strømsnes 797 000 kroner og Absalonsen 797 000 kroner. Johannessen ble også dømt til å erstatte saksøkernes sakskostnader. I tillegg ble Orrem og AIG dømt til å erstatte Triton 794 500 kroner og Strømsnes 398 500 kroner, og de ble også dømt til å erstatte Tritons og Strømsnes' sakskostnader.

(4) Orrem og AIG ble imidlertid frifunnet for Absalonsens erstatningskrav, og hun ble dømt til å erstatte Orrems og AIGs sakskostnader. Frifinnelsen var begrunnet i at Absalonsen ikke var part i den avtale som Orrem bisto Johannessen med å fremforhandle. Hun kunne da ikke vinne frem med et erstatningskrav mot Orrem og hans forsikringselskap AIG.

(5) Triton, Strømsnes og Absalonsen anket dommen til lagmannsretten. Også Johannessen, Orrem og AIG anket. Johannessen trakk imidlertid senere sin anke, slik at tingrettens dom ble rettskraftig for hans del.

(6) I anken påsto Strømsnes og Absalonsen at de i fellesskap hadde krav på den erstatningen som de hver for seg hadde krevd i tingretten. Subsidiært, for det tilfelle at lagmannsretten skulle forkaste Absalonsens anke, påsto Strømsnes at han alene hadde krav på denne. Begrunnelsen hans var at Strømsnes og Absalonsen er samboere, og hennes investering i prosjektet i tilfelle var gjort av ham.

(7) Gulating lagmannsrett avsa 12. august 2016 dom med denne domsslutningen:

- '1. Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømmes en for begge og begge for en til å betale erstatning til Vidar Torstein Strømsnes med kroner 1.195.500,- – enmillionetthundreogtiffemtusenfemhundre – med tillegg av rente utmålt etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum regnet fra 24. juli 2013. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynning av dommen.
2. Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømmes en for begge og begge for en til å betale erstatning til Triton Project Support AS med kroner 1.191.750,- – enmillionetthundreogtiffemtusenfemhundre – med tillegg av rente utmålt etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum regnet fra 24. juli 2013. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynning av dommen.
3. Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited dømmes en for begge og begge for en til å betale sakskostnader for lagmannsretten til Vidar Torstein Strømsnes og Triton Project Support AS med kroner 702.204 – syvhundreogtotentohundreogfire – og med kroner 328 346 – trehundreogtjueåttetusentrehundreogførtiseks – for tingretten, innen 2 – to – uker fra forkynning av dommen.
4. Anken fra Grethe Absalonsen forkastes.
5. Grethe Absalonsen plikter å betale sakskostnader til Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited med kroner 173.152,- – etthundreogsyttitretusenetthundreogfemtito – for lagmannsretten og kroner 50.000,- – femtitusen – for tingretten, innen 2 – to – uker fra forkynning av dommen.'

(8) Lagmannsretten kom, som tingretten, til at bare Strømsnes og Triton var medkontrahenter, ikke Absalonsen. Absalonsens anke ble derfor forkastet, se domsslutningen punkt 4. I samsvar med Strømsnes' subsidiære påstand ble han i domsslutningen punkt 1 tilkjent den erstatningen som prinsipalt var krevd av dem begge, dog avkortet for medvirkning.

(9) Orrem og AIG begjærte 16. august 2016 retting av lagmannsrettens domsslutning punkt 1. De anførte at det ikke var grunnlag i dommen for å tilkjenne Strømsnes den del av erstatningen som for tingretten var krevd av Absalonsen. Ved beslutning 5. september 2016 avsto lagmannsretten begjæringen, jf. tvisteloven § 19-8 første ledd, under henvisning til at domsslutningen 'stemmer overens med 'rettens mening' på domsavsigelsestidspunktet'.

(10) Orrem og AIG har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett for så vidt gjelder domsslutningens punkt 1 til 3. Triton, Strømsnes og Absalonsen har inngitt avledet anke over alle punkter i domsslutningen, med unntak av punkt 3."

(6) Ankeutvalgets dom 5. desember 2016 hadde slik domsslutning:

- "1. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1 og 3, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Vidar Torstein Strømsnes til Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited i fellesskap 21 675 – tjueentusensekshundreogtiffem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynning av dommen."

(7) Ankeutvalget avsa samme dag beslutning vedrørende de delene av anken og den avledete anken som rettet seg mot den delen av lagmannsrettens dom som ikke ble opphevet. Utvalget tillot ikke anken fremmet, og den avledede anken falt dermed bort. Dette innebar at erstatningskravet fra Triton Project Support AS ble rettskraftig avgjort.

- (8) *Jon Eilif Orrem og AIG Europe Limited* har erklært anke over lagmannsrettens dom 3. november 2017. Anken gjelder rettsanvendelsen og saksbehandlingen. Orrem har i sin anke gitt sin tilslutning til anførsle i anken fra AIG Europe Limited, og utvalget forholder seg derfor til disse.
- (9) I korte trekk anføres det at lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, er i strid med tvisteloven § 29-4 tredje ledd ettersom Vidar Torstein Strømsnes er tilkjent et høyere beløp enn han nedla påstand om for tingretten, og det ble protestert mot slik påstandsutvidelse. Lagmannsretten misforstår hvilken del av tvisteloven § 29-4 som kommer til anvendelse, drøfter feilaktig om det er tale om å trekke inn et nytt krav og legger uriktig til grunn at det er tidspunktet hvor Strømsnes og Grethe Absalonsen ble trukket inn i saken for tingretten som er det avgjørende ved sammenligningen som skal foretas. Lagmannsrettens vurdering er mangelfull, og konklusjonen bygger på feil rettsanvendelse.
- (10) Videre er det en saksbehandlingsfeil som har virket inn på resultatet at det gikk lang tid fra saken ble tatt opp til doms og til dom ble avsagt. Høyesterett har tilstrekkelig grunnlag for å treffe realitetsavgjørelse i saken.
- (11) Det ankes også særskilt over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (12) Jon Eilif Orrem har lagt ned slik påstand:

"1. AIG Europe Limited og Jon Eilif Orrem dømmes en for begge og begge for en til å betale erstatning til Vidar Torstein Strømsnes med kroner 597 750,- med tillegg av rente utmålt etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 24. juli 2013.

Hva gjelder anken over sakskostnadene

2. AIG Europe Limited og Jon Eilif Orrem dømmes en for begge og begge for en å betale sakskostnader for lagmannsretten til Triton Project Support AS med et beløp oppad begrenset etter rettens skjønn til kroner 351 102.

Hva gjelder Vidar Torstein Strømsnes

3. Hver av partene bærer egne omkostninger.

Subsidiært hva gjelder Vidar Torstein Strømsnes

4. AIG Europe Limited og Jon Eilif Orrem dømmes en for begge og begge for en til å betale sakskostnader for lagmannsretten til Vidar Torstein Strømsnes med et beløp oppad begrenset etter rettens skjønn til kroner 459 155,-.

Subsidiært hva gjelder saksbehandlingsanken

5. Gulating lagmannsretts dom av 03.11.2017, slutningens pkt. 1 og/eller 2 og/eller 3 oppheves.

I alle tilfeller

6. AIG Europe Limited og Jon Eilif Orrem tilkjennes sakens omkostninger i Høyesterett.

For Jon Eilif Orrems del fastsettes sakskostnader etter Høyesteretts skjønn."

(13) AIG Europe Limited har lagt ned tilnærmet likelydende påstand. Den eneste forskjellen er at påstanden fra AIG Europe Limited ikke omtaler Jon Eilif Orrem. Utvalget finner derfor ikke grunn til å gjengi denne påstanden i sin helhet.

(14) *Triton Project Support AS og Vidar Torstein Strømsnes* har tatt til motmæle. Det er anført at lagmannsretten ikke har begått saksbehandlingsfeil, og at lagmannsrettens rettsanvendelse er riktig. Det hefter heller ikke feil ved lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.

(15) Triton Project Support AS og Vidar Torstein Strømsnes har lagt ned slik påstand:

"Prinsipalt:

Anken tillates ikke fremmet.

Subsidiært:

Anken forkastes.

I begge tilfeller:

Vidar Torstein Strømsnes og Triton Project Support AS tilkjennes dekning av sakskostninger med kr 25 000,- inkl. mva."

(16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

(17) Tvisteloven § 29-4 tredje ledd fastsetter at "[p]åstanden for et avgjort krav kan bare utvides hvis motparten samtykker, eller endringen er begrunnet i forhold som først er blitt kjent for parten etter hovedforhandlingen i tingretten".

(18) Det fremgår av lagmannsrettens dom at da samboerparet Strømsnes og Absalonsen erklærte kumulasjon i saken, nedla de påstand om å bli tilkjent kr 1 594 000 i fellesskap. Under den videre saksforberedelsen splittet de imidlertid opp påstanden og endret den til et krav om å bli tilkjent kr 797 000 hver. Denne påstanden ble også nedlagt for tingretten. Tingretten påla Orrem og AIG Europe Limited å betale Strømsnes halvparten av hans krav, kr 398 500, mens den kom til at det ikke forelå noe ansvarsgrunnlag overfor Absalonsen.

(19) I dommen av 12. august 2016 kom også lagmannsretten til at Absalonsens krav ikke kunne føre fram slik at hennes anke ble forkastet. Strømsnes ble derimot tilkjent kr 1 191 750, som altså var nærmere 400 000 kroner mer enn han hadde nedlagt påstand om for tingretten.

(20) I lagmannsrettens nye dom av 3. november 2017 har lagmannsretten tilkjent Strømsnes omtrent samme beløp som i første dom. Etter å ha sitert Høyesteretts ankeutvalgs begrunnelse for å oppheve den første dommen, uttaler lagmannsretten blant annet:

"Slik lagmannsretten ser det må utgangspunktet ved vurderinga av kva som er eit nytt krav takast i kva som [blei] gjort gjeldande då Strømsnes og Absalonsen vart kumulert inn i saka og den påstand som då vart nedlagt. Når denne påstanden er identisk med den påstanden som Strømsnes og Absalonsen nedla for lagmannsretten, så vert det for denne lagmannsretten for formalistisk å rekna den nye subsidiære påstanden som var framsett for lagmannsretten for å gjelde eit nytt krav."

(21) Ankeutvalget er enig med lagmannsretten i at det ikke er tale om et nytt krav hvor en eventuell utvidelse reguleres av § 29-4 fjerde ledd. Når lagmannsretten har kommet til at tvisteloven § 29-4 tredje ledd ikke var til hinder for å tilkjenne det aktuelle beløpet, er det, som det fremgår av sitatet foran, begrunnet i at det avgjørende må være hvilken påstand som ble nedlagt da kumulasjon ble erklært.

- (22) Dette er uriktig rettsanvendelse. Det følger av ordlyden i tvisteloven § 29-4 tredje ledd – "et avgjort krav" – at det er påstanden for tingretten, og ikke en påstand på et tidligere stadium under saksforberedelsen, som er avgjørende. Dette illustreres også av at etter tvisteloven § 11-2 første ledd er retten bundet av den nedlagte påstand. Når den opprinnelige påstanden ikke ble opprettholdt under hovedforhandlingen i tingretten, var tingretten avskåret fra å ta stilling til den.
- (23) Lagmannsretten har etter dette begått en saksbehandlingsfeil når den tilkjente Strømsnes et større beløp enn det var nedlagt påstand om for tingretten. Det er nærliggende at denne feilen kan ha fått betydning for sakens utfall, jf. tvisteloven § 30-3 første ledd sammenholdt med § 29-21 første ledd. Under henvisning til tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav d har ankeutvalget enstemmig funnet det klart at lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, må oppheves.
- (24) Når domsslutningen punkt 1 oppheves, må dette få som konsekvens at også domsslutningen punkt 3 oppheves.
- (25) Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, hvor Triton Project Support AS tilkjennes sakskostnader, påvirkes derimot ikke av opphevelsen. Anken må derfor regnes som en særskilt anke over denne del av lagmannsrettens dom. Denne behandles i egen sak.
- (26) Anken har ført fram, og den ankende part må tilkjennes sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2. Advokat Bjørøy har opplyst at han vil avkreve sin klient et salær på kr 18 750 som tilkjennes.
- (27) Avgjørelsen er enstemmig.

DOMSSLUTNING :

1. Gulating lagmannsretts dom, domsslutningen punkt 1 og 3, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Triton Project Support AS og Vidar Torstein Strømsnes en for begge og begge for en til AIG Europe Limited og Jon Eilif Orrem i fellesskap 18 750 – attentusensjuhundreogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Riktig utskrift: